

Historieglimt 198

Karin Lysø som sosialarbeider

Lademoen har hatt en rekke staute kvinner som har gjort bydelen til et bedre sted å leve. Legen Ingeborg Aas ledet arbeidet mot den dødelige sykdommen tuberkulose i mange år. «Hele Lademoens tante Kikki» ledet barnehagen i en mannsalder. Rekken av diakonisser gav fagmessige sykepleie til

bydelens mest vanskeligstilte i en periode som var den tyngste og vanskeligste i Lademoens historie. Vi kunne fortsatt, men her skal vi sette søkelyset på en av dem som har gjort sin innsats i de senere år. De sosiale problemene har endret seg med årene. Velferdsstaten med sine sosiale ordninger har gjort livet lettere for mange nordmenn. Like fullt lider mange nød av ulike grunner. Stadige omlegninger av det sosiale arbeidet forteller at det er vanskelig å utforme det slik at folk får den hjelp de faktisk trenger. Her fant Karin Lysø sin plass. Hun har nå sluttet for aldersgrensen. Det er tid til å se litt nærmere på hennes innsats.

Midt på 1990-tallet ble det opprettet en frivillighets- og servicesentral i Innherredsveien 54. Den 26. mars 1993 ga formannskapet i Trondheim sin tilslutning til arbeidsplikt for unge sosialhjelpsmottakere. På Lademoen arbeidet 10 langtidsledige som på mange måter gjorde en flott jobb. *Lademoen Servicesentral* (LSS) drev ut året 1997 da den ble nedlagt et års tid. I 1998 ble LSS opprettet på nytt. I 2004 ble LSS nedlagt igjen, men heldigvis videreført i en ny form som *Arbeid og kompetanse* i de samme lokalene. Det er her Karin Lysø kommer inn i bildet. Et problem var at det tradisjonelle trygdekontoret eller sosialkontoret hadde gitt mange klienter følelsen av at de ble uverdigg behandlet. Mange følte seg nedverdigg og sett ned på av de ansatte og opplevde seg lett som mindreverdig. *Karin Lysø* har skrevet litt om sine erfaringer. I boka E. Martinsen og N. Skjefstad, *Tiltaksarbeid i sosialtjeneste og NAV – tett på!*, Oslo 2007, skriver hun under overskriften Opprøret: ”Historien startet da jeg arbeidet på et sosialkontor med femti ansatte, det var på begynnelsen av 1990-tallet. De fleste medarbeiderne var sosialfaglig utdannet. Kontoret var på den tid et av de største sosialkontorene i landet. Arbeidsdagene bestod i å innkalle klienter til time, ha samtaler, behandle søknader, følge opp økonomisaker og ha

turnus i mottak. Vi behandlet hastesaker og måtte ha samtaler med frustrerte og noen ganger sinte klienter. Ledelsen var opptatt av å få kortet ned saksbehandlingstiden for å unngå køer. Den fysiske utformingen av kontoret ble planlagt med tanke på voldelige klienter. Dette var nødvendig, da det ikke sjelden inntraff voldelige episoder. Da jeg startet å jobbe som sosialarbeider på 1980-tallet, fikk jeg råd fra kolleger om å holde meg lengst mulig unna menneskene bak søknadene. Da de av erfaring fortalte meg at det å jobbe nær

I disse lokalene til gamle apotek Ladejarlen hadde Lademoen Servicesentral tilhold en årrekke klienter, skapte utbrente sosialarbeidere.”

Videre forteller Karin Lysø om sine erfaringer om hvordan den enkelte klient var priggitt den sosialarbeider som hadde hennes eller hans sak. Maktstrukturen var klar. Alt var avhengig av sosialarbeiderenes skjønn. De handlet ut fra at de mente å vite hva som var best for klienten. Derfor måtte klienten beskrive sin nød og helst svartmale den litt for å få mest mulig hjelp. Karin Lysø skriver: *”Noe måtte gjøres! Hva var jeg egentlig utdannet til? Jeg lærte på sosialskolen at endringsarbeid tar tid. Hvem skulle jeg endre, og hva skulle endres? Det var ikke mange på 1980-tallet som tenkte at endringsarbeidet stilte krav til sosialarbeideren om å endre seg selv og sine omgivelser. Det var den hjelpetrengende som måtte endre seg selv til å bli en ”nyttig” samfunnsborger. Jeg savnet selv nærheten, de gode samtalene og*

samarbeidsprosjektene. Jeg ønsket å være en medvandrer og en ressurs i samhandling.”

LSS tok fatt på aktiv sosialhjelp og den nevnte boka gir mange levende eksempler på hvor fint forholdet mellom medarbeidere og deltakere utviklet seg til beste for begge parter. Resultatene viste seg ganske snart. Kanskje illustreres aktiv sosialhjelp best av språkbruken som utviklet seg. I stedet for sosialkontor het det servicesentral. Sosialarbeiderne var medarbeidere og klientene ble deltakere, ikke sosialklienter. Karin Lysø forteller slik om starten av det kommunale arbeidet i de ledige lokalene ved Lademoen servicesentral: *”Prosjektet startet i januar 1998 i ledige lokaler ved Lademoen servisesentral, som tidligere hadde huset tiltak med statlige midler. Vi overtok samtidig driften av det gamle Lademoen bydelshus, tidligere brukt som bedehus og grendehus. Huset hadde nylig blitt renovert utvendig, men det sto mye arbeid igjen innvendig. Storsalen, som var benyttet til utleie, hadde et sterkt behov for oppussing. De som bodde på Lademoen, var vant til stadig nye planer, og like ofte at nystartede tiltak ble avsluttet. Derfor ble vi møtt med skepsis da vi flyttet inn. ”Hva gjør dere her?”, ”Hvor lenge har dere tenkt å bli?” og ”Helt til pengene tar slutt, eller?” var noen av spørsmålene som kom. Vi møtte likevel igjen mange vi hadde hatt kontakt med på sosialkontoret. Noen hadde levd på eksistensminimum over flere år. Det var familier der som hadde levd på sosialhjelp i flere generasjoner. Vi stod også overfor den politikken at de som bodde i de kommunale boligene, kun fikk kontrakt på sine boliger ett år av gangen, noe som gjorde det vanskelig å få tilknytning til et nærmiljø. Vi kom fort i et krysspess mellom det å skaffe oss troverdighet blant befolkningen og det å ikke gå utover vårt myndighetsområde som ansatte i kommunen. Jeg fant dessuten fort ut at sosialarbeidere ikke var særlig godt likt i bydelen. Plutselig befant jeg meg i en stigmatisert gruppe. Sosionom var et fyord. Jeg som var så stolt over min utdannelse, ble etter en kort tid på Lademoen redusert til en person som de var redd for skulle tvinge på dem sine meninger og bestemmelser. En jeg-vet-best-person, dere-må-lytte-til-meg-person. Jeg oppdaget fort at flere av dem vi kom i kontakt med, fortalte at de hadde negative opplevelser med sosialkontoret og den måten de hadde blitt møtt på. De sa at de hadde møtt en maktarroganse fra folk som ikke lyttet til dem, eller som ikke lyttet til hva de hadde å fortelle. Vi fant raskt ut at argumenter i seg selv ikke hjalp oss. Det var ved å bli der, og stå fast ved våre beslutninger, samt å vise gjennom handlinger at vi mente alvor med vårt opphold i bydelen, at beboerne etter hvert kunne lære å stole på oss. ”*

Det ble startet ulike virksomheter for folk i nærmiljøet i Bydelshuset. Det første året ble det invitert til juletreff, karneval, loppemarked og markedsdager. Oppslutningen var stor og kontakten med folk i nærmiljøet bedret seg. Ved å blåse nytt liv i den lokale avisa *Lamonitten* økte kontaktflaten. Folk i bydelen begynte å få tillit til det som ble gjort. De kom oftere på besøk og noen tilbød sin hjelp. Tanken var på noe sikt at de lokale aktivitetene skulle bli

selvbårne. Det var jo ikke meningen at kommunen skulle bruke penger på nærmiljøets egne aktiviteter. Man ville være til hjelp og støtte for befolkningen i en startfase. I 2004 ble alle tiltaksbasene i byen samlet i den kommunale enheten *Arbeid og kompetanse*. Det viktigste i tiltaksarbeidet er at mange unge fikk hjelp til å få bedre selvtillit og fikk hjelp i et positivt miljø til å få en bedre hverdag. Mange nådde også målet å komme seg i lønnet arbeid. Da Arbeid og kompetanse på Lademoen ble nedlagt fra nyttår 2010, startet NAV opp ny virksomhet i bydelshuset Prosjektet heter *NAV Ny Start* og ble snart den viktigste virksomheten på huset. Det ble videreført i *NAV Jobbhuset*. Ånden fra Karin Lysø merkes fremdeles i virksomheten i dag.